

*N:o 10.*

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Febr. 1880, kl. 5 e. m.

*Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af 25 kap. 3 § Byggningsbalken.*

Enligt 25 kap. 3 § Byggningsbalken åligger det häradet att vid hvarje hel mil å landsväg upprätta stolpar, eller stora stenar, och mindre vid hvarje half och fjerdedels mil, derå miltalet utmärkt är.

Uti en af Andra Kammaren till Lag-Utskottet hänvisad motion af Herr *H. F. Bergström*, N:o 105, föreslås nu, »att Riksdagen måtte förnya sitt år 1876 fattade beslut, att 3 § i 25 kap. Byggningsbalken skall upphöra att vara gällande».

I underdånig skrifvelse den 14 Maj 1876 anförde nemligen Riksdagen, att de så kallade milstolparne torde hafva medfört egentlig nytta företrädesvis under den tid, då endast vissa hufvudvägar, invid hvilka sådana skulle anbringas, funnos i landet, men att, i samma mån en mängd nya vägar af beskaffenhet att milstolpar invid dem icke enligt lag behöft upprättas, blifvit anlagda samt ökad befolkning och nya industrianläggningar upphäft förstnämnda vägars framstående vikt framför andra, denna nytta förminskats och dåmera, i följd af de stora förändringar, som i nämnda hänseende af jernvägsanläggningarne förorsakats, nästan upphört. I anledning häraf och då genom Kongl. kungörelsen den 5 December 1873, om beräk-

ning af de allmänna vägarnes längd i hela och tiondedels mil, den praktiska användbarheten af milstolparne än vidare förringats, hade Riksdagen ansett upprättande af milstolpar icke vidare erfordras och af sådan anledning för sin del beslutat en författning om upphäfvande af 3 § i 25 kap. Byggningsbalken.

Emellertid förklarade Kongl. Maj:t i nådig skrifvelse till Riksdagen den 12 Januari 1877 sig icke funnit skäl att godkänna Riksdagens förslag, då, äfven om det med milstolpar afsedda ändamål endast ofullständigt vore genom de nu befintliga vunnet, dessa likväl icke vore utan all nytta, samt vid sådant förhållande och då ännu en följd af år komme att förflyta, innan det metriska systemet blefve tillämpladt, tillräcklig anledning ej förefunnes att redan nu besluta upphäfvandet af all skyldighet att upprätta och underhålla milstolpar, helst deras vidmakthållande under ytterligare några år icke kunde blifva synnerligen betungande, hvartill komme att ifrågavarande skyldighet kunde böra framdeles tagas i anspråk för den händelse, att det efter vägarnes uppmätning enligt det metriska systemet skulle finnas behöfligt att förse dem med nya afståndsmätare.

Sedermera har förordningen om mått och vikt den 22 November 1878 utfärdats. Enligt denna skall såsom längdmått i den gamla milens ställe träda myriametern eller nymilen, utgörande 10 kilometer eller 10,000 meter och motsvarande 0,9356 mil eller 33,681 fot. Då de nya metriska längdmåtten skola tillämpas, för landtmäteriförrättningar med 1881 års ingång, samt i alla händelser med början af år 1889, synes det Utskottet, att under mellantiden någon tillämpning af häradets skyldighet enligt 25 kap. 3 § Byggningsbalken skäligen icke borde ifrågakomma vare sig beträffande uppsättande af nya, eller omflyttning af eller reparationer å äldre milstolpar; och då sålunda det egentliga skälet för milstolparnes bibehållande skulle vara att söka deri, att uppsättnings- och underhållsskyldigheten borde kunna tagas i anspråk för den händelse, att det efter vägarnes uppmätande enligt det metriska systemet skulle finnas behöfligt att förse dem med nya afståndsmätare, men Utskottet funnit erfarenheten gifva vid handen, att några egentliga olägenheter icke uppstått vid redan nu inträffade fall, att man antingen varit i saknad af milstolpar, såsom å nya vägar af beskaffenhet att milstolpar invid dem icke enligt lag behöft uppsättas, eller ock haft sådane, som rent af varit vilseledande, såsom der genom vägs omläggning eller ommätning, eller genom mötande vägars olika utgångspunkter gamla läget för milstolparne icke fortfarande förblifvit det rätta, har Utskottet, der under frågans behandling äfven framhållits, att häradsboarne icke billigtvis borde kunna för åtgärder, föranledda uteslutande genom införandet af metriska systemet, påläggas kostnader för uppsättande af nya afståndsmätare utefter landsvägarne, antagit att för framtiden sådane afståndsmätare icke skulle finnas erforderliga och derföre ansett sig böra tillstyrka motionärens förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta följande  
Förordning om upphäfvande af 3 § i 25 kap. Byggnings-  
balken:

Härigenom förordnas, att 3 § i 25 kap. Byggningsbalken  
skall upphöra att vara gällande.

Stockholm den 26 Februari 1880.

På Lag-Utskottets vägnar:

**G. Lagerstråle.**

### Reservation:

af Herr *Samuelius*, med hvilken Herr Grefve *Mörner* instämt:

»Ehuru jag gerna medgifver, att det med milstolpar afsedda ändamål på flere ställen i landet för närvarande endast högst ofullständigt vinnes, kan jag dock för ingen del instämma i det af Utskottet gjorda uttalande att afståndsmätare vid de allmänna vägarne hädanefter skulle blifva öfverflödiga. Så vidt jag känner finnas sådana i nästan alla civiliserade land. Jag vet icke något skäl hvarföre Sverige skulle komma att derifrån bilda ett undantag. Redan för mer än 200 år sedan föreskrefs genom 1664 års gästgifveriordning att vid hvar mil å landsväg skulle uppsättas »visse stenar och kännemärken, den resande mannen till rättelse». Ut 1734 års lag utvidgades denna skyldighet till uppsättande af dylika kännemärken äfven vid hvarje half och fjerdedels mil. Då jag hört en och annan hålla före att upprättandet af dessa »stenkummel» vore något för vårt land egendomligt och att sådana icke funnos annorstädes vill jag, utan att inlåta mig i tvist om den lämpligaste och ändamålsenliga formen för anordningen af afståndsmätare, här framhålla, att sådana verkligen förekomma jemväl i andra land. För att undvika vidlyftighet vill jag i detta hänseende endast fästa mig vid grannlanden. För Norge stadgas uti Lov angående vägväsendet af den 15 September 1851 att »paa hovedveiene skal der for hver halv og hel mil opsættes milepæle, hvilke gives forskjellig Dannelselse eftersom de vise enten hele eller halve mile». I Danska Förordningen

den 13 December 1793 föreskrifves att »Milepæle sættes saaledes på veiene, at de i Sjælland vise afstanden fra Kjöbenhavn, i Fyen fra Nyborg, i Jylland fra Haderslevs amts grændse og forövrigt paa hver heel, halv och hver fierde deel mil. De sættes af marmor eller granit». För Finland föreskrifves uti Kejserliga Brefvet den 20 Augusti 1816, Manifestet den 21 Oktober 1827 och Kejserliga Brefvet den 12 Juli 1831, att »allmän landsväg skall vid skeende mätning indelas i verster och vid hvarje verst af häradet förses med stolpar, hvarå väglängden till närmaste gästgifvaregårdar utmärkes. Å landsväg, som förut varit i miltal indelad, vare dessa stolpar på statsverkets bekostnad först upprättade och sedan af häradet underhållne».

I vårt land har man temligen litet tillgodosett den resandes bekvämlighet, då han ej färdas med jernväg. Det är icke min mening att derom uttala något klander, helst jag väl känner att kostnaden för ett bättre ordnande af kommunikationsväsendet i vårt glest befolkade land är afskräckande. Men då den resande stundom nödgas med skjuts befara ödsliga vägar och dervid kanske oftare än eljest uppkastar den frågan »huru långt hafva vi färdats, huru långt hafva vi kvar till nästa gästgifvaregård», månne han icke kunde ega en i viss mån berättigad pretention att derpå kunna erhålla ett något säkrare och bestämdare svar än skjuts-gossens obestämda uppgift »åh, vi hafva färdats en god bit», eller, »åh, vi ha' bra nog långt fram?» Det är dock icke för att tillfredsställa denna lofliga nyfikenhet hos den resande som jag anser afståndsmätare vid de allmänna vägarne fortfarande vara erforderliga. Saken har en allvarsam juridisk sida. Enligt den nya skjutsstadgan får den resande icke färdas fortare än efter 1½ timme på milen. Afståndet emellan olika skjutsstationer är ofta 2 mil, stundom något mera. Stadgandet bör naturligtvis så förstås, att den resande får färdas *hvarje mil* ungefär lika fort, men det blir honom utan afståndsmätare mellan skjutsstationerna omöjligt att afgöra, huru vida han gör sig skyldig till lagöfverträdelse eller ej. Äfven om man färdas med egna hästar kan det någon gång vara af synnerlig vikt att genom afståndsmätare hafva en ledning, huru vida färden behöfver påskyndas eller ej. I detta hänseende vill jag exempelvis anföra blott ett enda fall, nemligen en tjänsteman, som vid ansvars- och ersättningsskyldighet måste å viss tid infinna sig vid förrättning. Man har visserligen vid frågans behandling uppgifvit, att hvilket afstånd som helst kunde lätt bestämmas med tillhjälp af ekonomiska kartor öfver orten; men ehuru jag icke är fackman och mitt omdöme i en så beskaffad fråga följaktligen måste tillmätas ringa betydelse, vågar jag dock högeligen betvifla att afstånd dymedelst kunna noggrant bestämmas, då vägarne, såsom ofta plägar vara fallet, äro backiga och krokiga. För öfrigt sakna flere landskap dylika kartor, och skulle den resande för ett lagenligt reglerande af sin färd (han eger sjelf köra, om han sådant önskar) nödgas under alla årstider och i hvilken väderlek som helst medföra och handtera karta jemte erforderliga in-

strument för väglängdens bestämmande, då skulle sådant i sanning icke bidraga till ökande af den resandes förut nog ringa bekvämlighet.

Civilisationen, nyttan, behovet hafva infört bruket af afståndsmätare vid de allmänna vägarne. Samma orsaker, som föranledt deras införande, lära väl äfven, utan något bemödande från min sida, föranleda deras bibehållande och utsträckning. Svårligen kan jag föreställa mig, att Sverige, som för öfver 200 år sedan behöfde afståndsmätare »den resande mannen till rättelse», nu skulle af-säga sig fördelarne af noggrant uppmätta vägar och afståndens utmärkande. Mig vill det synas att efter det antagna nya metersystemets införande, det blir nödigt att låta ånyo uppmäta alla allmänna vägar i landet och förse dem med enkla ändamålsenliga afståndsmätare, möjligen vid hvarje kilometer ( $\frac{1}{10}$  nymil), i nära öfverensstämmelse med hvad i Finland egt rum. Den betydliga kostnad, som härför uppkommer, lär billigtvis icke kunna åläggas de vägbyggnadsskyldige, utan torde här, likasom i Finland, få bestridas af staten. Deremot kan, derest staten icke hos oss, likasom i många andra land, kommer att öfvertaga sjelfva väghållningsskyldigheten, hvilket sannolikt här blefve för kostsamt, det med mycket skäl kunna ifrågasättas, om icke häradet eller de kretsar, på hvilka vägbyggnadsskyldigheten kommer att fördelas, må böra i likhet med hvad för Finland stadgats, underhålla de af staten bekostade nya afståndsmätarne. Att derom nu afgifva något bestämdt yttrande är enligt min tanke icke lämpligt, då hela frågan om vägbyggnadsskyldigheten och dermed sammanhang egande ärenden, dit frågan om afståndsmätare vid vägarne otvifvelaktigt hörer, för närvarande utgör föremål för utredning af en utaf Kongl. Maj:t tillsatt komité. Vid sådant förhållande och då, så vidt jag känner, Riksdagen icke förr än utredningen hunnit fulländas, plägar fatta hufvudsakliga beslut i sådana frågor, hvilka på dess egen begäran blifvit till dylik utredning hänvisade; då de skäl, som af Kongl. Maj:t för vägran af bifall till Riksdagens i ämnet nyligen fattade beslut blifvit anförda, svårligen kunna vederläggas; då afskaffandet af ett onus, huru obilligt och orättvist det än må vara fördeladt, icke lär böra ske annorledes än i sammanhang med bestämmande af nya, rättvisare och billigare grunder för bördans utgörande; och då förevarande, för de flesta landskap särdeles lindriga onus icke i allmänhet trycker jordbrukaren eller någon viss klass medborgare, utan bestrides medelst häradets andel i sakören eller bötesersättningar af statsverket och således, derest icke betydligare utgifter förekomma, i sjelfva verket fullgöres af dem, som inom häradet bryta mot lagen, har jag nästan varit benägen att för min del lemna motionen utan afseende; men då under ärendets behandling blifvit upplyst, att länsstyrelserna i några län ännu i våra dagar, sedan metersystemet blifvit antaget, anse en nog långt drifven embetspligt fordra att betunga häradernas vägbyggnadsskyldige med betydliga kostnader både för upprättande af milstolpar efter det gamla systemet och för underhåll af sådana som tarfva reparation, och då alla dessa kostnader

synas mig vara ändamålslösa, helst de gamla milstolparne, för att icke missleda, efter det nya metersystemets införande väl måste nedrifvas, får jag, till undvikande af ytterligare dylika kostnader, vördsamt hemställa, att motionen i så måtto bifalles,

att, till iakttagande under tiden intill dess nya afståndsmätare efter metersystemet kunna vid landsvägarne varda inrättade, må i behörig ordning stadgas,

att, utan hinder af hvad 25 kap. 3 § Byggningsbalken innehåller, härad icke vidare må betungas med kostnad för upprättande och underhåll af sådana afståndsmärken, hvarom i nämnda lagrum förmäles.»

---

Herr *Johannes Jonsson* har begärt få här antecknadt, att han i följd af erhållen ledighet från riksdagsgöromålen varit frånvarande under ärendets behandling inom Utskottet.

---